

Το βιβλίο Αρχαιομετρίας της ΕΑΕ

Με ολοκληωτικά σχόλια υποδέχτηκαν οι Έλληνες και ξένοι ειδικοί το βιβλίο *Αρχαιομετρικές Μελέτες για την Ελληνική Προϊστορία και Αρχαιότητα*, που κυκλοφόρησε στο τέλος του περασμένου Μαΐου. Σε 830 σελίδες, με 64 δημοσιεύσεις (39 στην ελληνική, 25 στην αγγλική γλώσσα) που καλύπτουν όλους σχεδόν τους τομείς των αρχαιομετρικών ερευνών και της συντήρησης, το βιβλίο αντικατοπτρίζει το σημερινό καθεστώς των αρχαιομετρικών μελετών και των ερευνητικών εφαρμογών τους στον ελλαδικό και τον κυπριακό χώρο. Η έκδοση είναι προϊόν συνεργασίας της Ελληνικής Αρχαιολογικής Εταιρείας (ΕΑΕ) και της Εταιρείας Μεσογειακών Αρχαιολογικών Σπουδών και απευθύνεται σε αρχαιολόγους, θετικούς επιστήμονες, συντηρητές αλλά και φοιτητές που ενδιαφέρονται για μελέτες στο χώρο της Αρχαιομετρίας. Η διδασχία του γίνεται από το βιβλιοπωλείο Καρδαμιάς (Ιπποκράτους 8, τηλ.: 010 3615156, fax: 010 3613110) και από το πωλητήριο βιβλίων του Εθνικού Ιδρυμάτος Ερευνών (Βασ. Κωνσταντίνου 48, Αθήνα, κα Μελίνα Κοροζή, τηλ.: 010 7273700, e-mail: <mkoroz@otenet>). Περισσότερες πληροφορίες στον δικτυακό τόπο <<http://www.archaeometry.gr>>, ή από το ΔΣ της ΕΑΕ, τηλ.: 010 6503955.

Συνάντηση Αρχαιομεταλλουργίας στην Κύπρο

Είκοσι χρόνια συμπληρώθηκαν φέτος από την έκδοση του βιβλίου *Early Metallurgy of Cyprus, 4000-500 BC*, με εκδότες τους J.D. Muhly, R. Maddin και V. Karageorgis. Το έργο αυτό υπήρξε ένα μοναδικό για την εποχή του θραύσμα γινώσκων και εμπειρίας για την ιδιαίτερα σημαντική, στη Μεσόγειο, έρευνα της αρχαίας μεταλλουργίας της Κύπρου. Με πρωτοβουλία της επ. καθ. Τ. Κασσανιδού, η Μονάδα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου της Κύπρου διοργάνωσε στη Λευκωσία (19-21.9.2002) διεθνή επιστημονική συνάντηση (workshop) Αρχαιομεταλλουργίας, με τίτλο «Early Metallurgy in Cyprus: The Last 20 Years 1982-2002», τιμώντας τους πρωτοπόρους και καταγράφοντας τα παρόν των αρχαιομεταλλουργικών μελετών στη περιοχή. Προσκεκλημένοι να ανακουνώσουν αποτελέσματα των νέων ερευνών τους ήταν ειδικοί των θετικών επιστημών και αρχαιολόγοι, όπως οι R. Maddin, B. Rothenberg, J. Muhly, H.-G. Bachman, G. Weisgerber, A. Hauptman, F. Loschiavo κ.ά. Ελληνική συμμετοχή: «The Emergence of Copper Metallurgy in Southern Aegean» από τον Y. Bassiakos, Πληροφορίες: Dr. P. Kassinidou, Archaeological Research Unit, University of Cyprus, P.O. Box 20537, Nicosia, CY-1678 Cyprus, τηλ.: 00357 22674658.

BROMEC

Οι ερευνητές στο πεδίο της μελέτης και συντήρησης μετάλλων αρχαιολογικής και ιστορικής σημασίας απέχτησαν ένα νέο, στον ευρωπαϊκό χώρο, μέσο επισκόπησης και επιστημονικού διαλογού. Πρόκειται για το ενημερωτικό δελτίο *Bulletin of the Research on Metal Conservation (BROMEC)*. Το δελτίο, στην αγγλική γλώσσα, εκδίδεται στη Φινλανδία από τον Christian Degryng, απευθύνεται σε ειδικούς του κλάδου, φοιτητές και λοιπούς ενδιαφερόμενους και κυκλοφορεί δωρεάν μέσω Δικτύου. Η έκδοσή του υποστηρίζεται από το Metal Working Group του International Council of Museums (ICOM) και έχει ήδη αντιπερισπασμό μέσα από δέκα ευρωπαϊκές χώρες. Το πρώτο τεύχος του δελτίου είναι διαθέσιμο σε ηλεκτρονική μορφή και έχει έκταση 20 σελίδες. Στην ύλη του περιέχονται ενδιαφέροντα επισκοπήσιμα ερευνητικά προγράμματα μελέτης και συντήρησης μετάλλων όπως: «In-situ conservation of grey cast iron cannon», «D.C. mode hydrogen plasma treatment for archaeological iron», «Cleaning of aged protective layers covering lead artifacts damaged in corrosive organic acid vapours» κ.ά.

Η δρ Β. Αργυροπούλου, επ. καθ. του Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του ΤΕΙ Αθηνών (e-mail: <cbessie@teiah.gr>) συμμετέχει ήδη ενεργά από την Ελλάδα στην έκδοση του BROMEC. Πληροφορίες: Christian Degryng, EVTEK Institute of Art and Design, Lummetie 2, 01300 Vantaa-Finland, fax: 00358 98255791, e-mail: <christian.degryng@iad.evtek.fi>.

Ελληνική ιστοσελίδα για τη Συντήρηση

Η πρώτη ελληνική ιστοσελίδα που αναπτύσσεται σε θέματα συντήρησης, τεχνολογίας και ιστορίας ανασκαφικών ευρημάτων, αρχαιολογικών αντικειμένων και έργων τέχνης εμφανίστηκε στο Διαδίκτυο εδώ και λίγους μήνες. Σύμφωνα με ενημερωτικό έντυπο που κυκλοφόρησε, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να διαβάσουν άρθρα, να ακούσουν on line διαλέξεις, και να ενημερωθούν σχετικά με τις νέες εξελίξεις γύρω από την έρευνα και συντήρηση κεραμικών, μετάλλων, λίθινων αντικειμένων, γυαλιού, οργανικών υλικών, ψηφιδωτών, έργων τέχνης κ.ά. Μέσω της ιστοσελίδας οι αναγνώστες μπορούν να πάρουν πληροφορίες για μουσεία, βιβλιοθήκες, εφορίες αρχαιοτήτων, Ένες αρχαιολογικές σχολές, εκδόσεις έργων τέχνης και όχι μόνο. Ακόμη, οι νέοι επιστήμονες και οι τελειοφοίτοι συντηρητές μπορούν να καταχωρήσουν τις εργασίες ή τα άρθρα που δημοσιεύουν και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η ιστοσελίδα φιλοξενείται από την εταιρεία ΘΕΤΙΣ Therapeutics ΕΠΕ και την Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία, με τη πρωτοβουλία και τη μέριμνα της κας Μ. Κοροζή, πτυχιούχου συντηρητή (e-mail: <mkoroz@otenet.gr>). Για πληροφορίες, δικτυακός τόπος: <<http://www.archaeometry.gr/conservation/>>, τηλ.: 010 6458461.

Δύο νέα βιβλία για το αρχαίο γυαλί

Η ιστορία και η τεχνολογία του γυαλιού έχει δημιουργήσει παράδοση χημικών στον ελλαδικό χώρο. Ωστόσο, οι σχετικές γνώσεις και η εμπειρία που έχουν σωσθεί μέχρι τις τελευταίες δεκαετίες από ανασκαφές και σημαντικές έρευνες αρχαιολόγων και θετικών επιστημών, παρέμειναν στον κύκλο μερικών δεκάδων μόνο ειδικών του κλάδου. Ήταν, λοιπόν, καιρός να ξεκινήσει μια διαδικασία συγκεντρώσεως, ταξινόμησεως και ευρύτερης διάδοσής τους. Η αρχή έγινε με πρωτοβουλία του δρ Γ. Κόρδα, ερευνητή στο Κέντρο «Δημόκριτος», προϊσταμένου του εργαστηρίου SOL-GEL και επικεφαλής του δικτύου GLASSNET, με τη συνεργασία κυρίως αρχαιολόγων από την ΚΒ' και ΙΣΤ' Εφορία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Ρόδου) και Θεσσαλονίκης). Σημαντική ήταν και η συνεισφορά της Α. Μωραϊτού, συντηρήτριας μετακατασκευής σε όχηματα αρχαίου γυαλιού.

Γέρα την άνοιξη έγιναν δύο σημαντικές επιστημονικές συναντήσεις. Στη Ρόδο διοργανώθηκε το 1ο Διεθνές Συνέδριο με τίτλο «Hyalos, Vitrum, Glass», και στη Θεσσαλονίκη επιστημονικό σεμινάριο με θέμα την ιστορία και την τεχνολογία του αρχαίου γυαλιού. Φέτος, στη διάρκεια του καλοκαιριού, κυκλοφόρησαν σε δύο καλίσθητους τόμους τα Πρακτικά των συναντήσεων αυτών. Στά Πρακτικά του Συνεδρίου (373 σελ., εκδότης: Γ. Κόρδας) περιέχονται 52 δημοσιεύσεις, ενώ στο πρώτο τόμο για το σεμινάριο (230 σελ., εκδότης: Γ. Κόρδας και Α. Αντωνάρας) περιέχονται τα θέματα που εξετάστηκαν σχετικά με το αρχαίο γυαλί (φυσικό και τεχνητό). Στα δύο βιβλία, που περιλαμβάνουν άρθρα ελλήνων και ξένων ειδικών, γίνεται μια σχεδόν πλήρης καταγραφή της υπάρχουσας γνώσης για το αρχαίο γυαλί στον ελλαδικό χώρο, από τους μυκηναϊκούς χρόνους μέχρι και τη βυζαντινή εποχή. Έμφαση, μάλιστα, έχει δοθεί σε όχηματα συντήρησης γυαλιού διαφόρων εποχών.

Τα βιβλία έγιναν ήδη δεκτά με ιδιαίτερη ικανοποίηση από βιβλιοθήκες και επιστημονικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού, και αναμένεται να αποτελέσουν σημαντικά επιστημονικά βοηθήματα για αρχαιολόγους, συντηρητές, ειδικούς ερευνητές και άλλους ενδιαφερόμενους. Μερικά αντίτυπα εξακολουθούν να διαθέτουμε από το εργαστήριο SOL-GEL, Πληροφορίες: Δρ Γ. Κόρδας, Ινστιτούτο Επιστήμης Υλικών, ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», 15310 Αγ. Παρασκευά Αττικής, τηλ.: 010 6503301.

Το 4ο Συμπόσιο Αρχαιομετρίας της ΕΑΕ

Κυκλοφόρησε η πρώτη εντύκωση για τη διοργάνωση του 4ου Συμποσίου Αρχαιομετρίας της Ελληνικής Αρχαιολογικής Εταιρείας (ΕΑΕ). Στα τρία προηγούμενα συμπόσια της ΕΑΕ, που έγιναν την περασμένη δεκαετία, παρατηρήθηκε ένα βαθμιαία αυξανόμενο ενδιαφέρον αρχαιολόγων και θετικών επιστημόνων για κορφορέας μεταξύ τους συνεργασίας. Έτσι το Συμπόσιο της ΕΑΕ εξελίχθηκε στη σημαντικότερη για τη χώρα μας συνάντηση ειδικών στο χώρο των αρχαιομετρι-

κών μελετών. Παράλληλα ανιχνήθηκαν σημαντικά οι ασυμμετρικές έρευνες ειδικών με εργασίες για τον ελλαδικό χώρο, με αποτέλεσμα το Συμπόσιο να αποκτήσει κύρος και χαρακτηριστικά διεθνούς επιστημονικής συνάντησης. Το 4ο Συμπόσιο θα γίνει στην Αθήνα κατά τη διάρκεια του τρίτου δεκαετημέριου του Μαΐου 2003. Η κύρια θεματική ενότητα που έχει τίτλο «Αρχαιομετρικές μελέτες οι Άλλοι: Ανασκόπηση και πρόσφατες εξελίξεις». Με βάση την εγκύκλιο οι άλλες θεματικές ενότητες θα είναι: 1) Χρονολογήσεις, 2) Τεχνολογία και πρόβλεψη αρχαιολογικών υλικών (κεραμικών, μετάλλων, υαλοπίθων, λίθινων αντικειμένων, κοιμημάτων, χρωστικών κ.λπ.), 3) Γεωφυσικές διασκοπήσεις, 4) Γεωαρχαιολογία, 5) Βιολογικά υλικά και οργανικά κατάλοιπα, 6) Έρευνα για ζητήματα συντήρησης, 7) Μαθηματικές μέθοδοι. Επίσης, γλώσσες για την παρουσίαση εργασιών στο Συμπόσιο θα είναι η ελληνική και η αγγλική, ενώ οι περιλήψεις των εργασιών (400-500 λέξεις) που θα υποβληθούν για παρουσίαση πρέπει να σταλούν στους οργανωτές ως τις 20 Νοεμβρίου 2002. Οι εργασίες μπορούν να εντάσσονται σε ευρύ χρονολογικό πλαίσιο, από την προϊστορική εποχή μέχρι και τους νεότερους χρόνους. Από την εγκύκλιο γνωστοποιείται στους ερευνητές που προτίθενται να συμμετάσχουν με ανακοινώσεις στο Συμπόσιο ότι η γραπτή μορφή των εργασιών που θα υποβληθούν για δημοσίευση αμέσως μετά το Συμπόσιο, θα πρέπει να είναι στην αγγλική γλώσσα. Επίσης, ότι τα κείμενα, αφού κριθούν από μέλη διεθνούς επιστημονικής επιτροπής, θα δημοσιευθούν σε περιοδικό συναφούς θεματολογίας με διεθνή κυκλοφορία. Με τον τρόπο αυτόν θα εξασφαλισθεί η ευρύτερη δημοσίευση των εργασιών του Συμποσίου. Στις 15 Δεκεμβρίου 2002 θα αποσταλεί η δεύτερη εγκύκλιος του Συμποσίου στους ενδιαφερόμενους που θα έχουν, μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου, ζητήσει να συμμετάσχουν. Πληροφορίες, λεπτομέρειες και φόρμες για συμπλήρωση και υποβολή, στην ιστοσελίδα <<http://www.archaeometry.gr/symposium2003>>. Η οργανωτική επιτροπή θα στελεχωθεί κυρίως από το ΔΣ της ΕΑΕ, με επικεφαλής τον δρ Γ. Φακορέλλη, τηλ.: 010 6503955.

Συνάντηση για την πολιτιστική κληρονομιά στη Ρόδο

Με τη σύμπραξη της UNESCO, του ICGROM, του ελληνικού Υπουργείου Πολιτισμού, διοργανώθηκε στη Ρόδο, από 23 έως 26 Σεπτεμβρίου 2003, το 7ο Διεθνές Συμπόσιο του Οργανισμού Πόλεων Παγκόσμιας Κληρονομιάς, με τίτλο «Διατηρώντας την κληρονομιά ζωντανή: εκπαίδευση και κατάσταση για τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς». Ο κύριος στόχος του διεθνούς Συμποσίου ήταν η ενίσχυση του ενδιαφέροντος των πολιτών και της πολιτείας για τα κρίσιμα θέματα της διαχείρισης και της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και των ενισχυμένων υποδομών της. Σύμφωνα με την εγκύκλιο που κυκλοφόρησε, ο Οργανισμός Πόλεων Παγκόσμιας Κληρονομιάς δίνει τις κατευθύνσεις και διαβιβάζει στρατηγικές και προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στις ευλαβείς ιστορικές πόλεις. Στο Συνέδριο παρουσιάσαν εργασίες ειδικό με έμπειρα και σε θέματα συντήρησης, ανάδειξης, διαχείρισης και εκπαίδευσης επί της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ο Δήμος Ρόδου συμμετείχε ενεργά στη διοργάνωση του Συμποσίου, με πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής τη Λη Μηνιόλη, συντονισμένη του Δημήτρου Ροδίου. Εκτός από το επιστημονικό μέρος του Συμποσίου πραγματοποιήθηκαν: α) συνεδρία των δημάρχων και πολιτικών εκπροσώπων, β) συνεδρία των νέων (18-19 ετών) που επιλέχθηκαν από τις Πόλεις Παγκόσμιας Κληρονομιάς, με αντικείμενο ζητήματα σχετικής εκπαίδευσης τους. Παράλληλες πολιτιστικές δραστηριότητες περιλάμβαναν παραστάσεις καλλιτεχνικών διεθνούς ακτινοβολίας στο θέατρο «Μελίνα Μερκούρη», στη Μεσαιωνική Τάφρο και στην αλή του παλατιού του Μεγάλου Μαγίστρου. Τέλος, οργανώθηκε ένα πρόγραμμα κοινωνικών εκδηλώσεων, για να δώσει την ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους να γνωριστούν τη Ρόδο και την ιστορία της, πληροφορούμενη στην ιστοσελίδα του Δήμου Ροδίων <<http://www.rhodes.gr>>, στην ιστοσελίδα του Οργανισμού Πόλεων Παγκόσμιας Κληρονομιάς <<http://www.unwto.org/rhodes>> και στο τηλέφωνο 024 10 43080.

ASMOSIA VII: Διεθνές Συνέδριο στη Θάσο

Με κύριο υλικό έρευνας το αρχαίο μάρμαρο, η διεθνής επιστημονική ένωση για τη μελέτη του μαρμάρου και άλλων πετρωμάτων που χρησιμοποιήθηκαν στην αρχαϊότητα (ASMOSIA) έχει ήδη διοργανώσει με επιτυχία έξι διεθνή συνέδρια σε διάφορες πόλεις του κό-

σμου, μεταξύ των οποίων και στην Αθήνα, το 1993. Η έβδομη κατά σειρά επιστημονική συνάντηση (7th International Conference ASMOSIA) πραγματοποιήθηκε στη Θάσο από 15 έως 20 Σεπτεμβρίου 2003, με τη συνεργασία του Εργαστηρίου Αρχαιομετρίας ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», της ΙΗ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής. Ο Δήμος Θάσου συνεισέφερε στη διοργάνωση, παραχωρώντας χώρο στον Λιμένα και άλλες διευκολύνσεις για την πραγματοποίηση του Συνεδρίου, του οποίου επίσημη γλώσσα ήταν η αγγλική. Οι θεματικές ενότητες, σύμφωνα με την πρώτη εγκύκλιο που κυκλοφόρησε, ήταν οι εξής: 1) Characterisation of materials, 2) Identification of provenance, 3) Carving and working techniques, 4) Quarrying techniques, organisation and transportation, 5) Data bases and standards, 6) Effects of working on the surface, 7) Weathering in relation to the effects on identification, 8) Specific applications to archaeological and art-historical problems involving scientific measurements. Η οργανωτική επιτροπή απαρτίστηκε από επιστήμονες των ενδιαφερόμενων ιδρυμάτων, με επικεφαλής τον δρ Γ. Μανιάτη. Επίσης, στο πρόγραμμα του Συνεδρίου περιλαμβάνονται επισκέψεις στα αρχαία λατομεία μαρμάρου και περιήγηση σε διάφορες θέσεις του νησιού. Πληροφορίες στον δικτυακό τόπο: <<http://www.kimv.demokritos.gr/archaeo>>, ή στο Εργαστήριο Αρχαιομετρίας του Κέντρου «Δημόκριτος», τηλ.: 010 6503389.

Μεταπτυχιακά προγράμματα Αρχαιομετρίας στο UCL

Ο Thilo Rehren, καθηγητής στο University College of London/Institute of Archaeology, έχει κυκλοφορήσει εγκύκλιο που απευθύνεται σε πτυχιούχους Αρχαιολογίας ή Θετικών Επιστημών που ενδιαφέρονται για μεταπτυχιακές σπουδές σε θέματα Αρχαιομετρίας, οι οποίες οδηγούν σε απόκτηση διπλώματος MSc. Οι τίτλοι των θεμάτων είναι: 1) Crucible steel slag from Akhsiket (early Islamic Uzbekistan), 2) Copper-based metallurgy from Akhsiket (early Islamic Uzbekistan), 3) Glass and glazes from Akhsiket (early Islamic Uzbekistan), 4) Domestic and technical ceramic fabrics from Akhsiket (early Islamic Uzbekistan), 5) Late Ink/early Spanish lead-silver smelting in Bolivia, 6) Medieval lead-silver smelting in Britain, 7) 20th century lead-silver smelting in Laurion/Greece, 8) A study of glass and colorants of Byzantine glass tesserae from Israel, 9) LBA technical ceramics from a copper-centred workshop in Qantir/Egypt, 10) LBA production of Egyptian blue from Qantir/Egypt. Πληροφορίες για τα προγράμματα MSc στην ιστοσελίδα <<http://www.ucl.ac.uk/archaeology/prospects/graduate/MScTach.htm>> ή και στη διεύθυνση: Prof. T. Rehren, Institute of Archaeology/UCL, 31-34 Gordon Square, London WC1H 0PY, UK, fax: 0044 2073832572. Τα προγράμματα αναμένεται να αρχίσουν το ακαδημαϊκό έτος 2002-2003, ωστόσο υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω ρυθμίσεων. Για άμεση επικοινωνία, e-mail: <t.ch.rehren@ucl.ac.uk>.

Τα επόμενα διεθνή Συμπόσια Αρχαιομετρίας

Στη διάρκεια των εργασιών του 33ου Διεθνούς Συμποσίου Αρχαιομετρίας (Amsterdam, 22-25 Απριλίου 2002) αποφασίστηκε ο τόπος διεξαγωγής των επόμενων συναφών επιστημονικών συναντήσεων, ως εξής: Το 34ο Συμπόσιο θα γίνει στο Heifei, Anhui Province στην Κίνα (4-8 Μαΐου 2003), και θα φιλοξενηθεί από το University of Science and Technology of China, με επικεφαλής της Οργανωτικής Επιτροπής τους Yaowu Hu και Changsu Wang. Το 35ο Συμπόσιο θα γίνει στην Ισπανία (3-7 Μαΐου 2004), με τη συνεργασία του Dept. of Analytical Chemistry του Zaragoza University.

Οδηγός μεταπτυχιακών σπουδών Αρχαιολογίας στο Internet

Οι τηλεφωνικοί και «επί πτυχίω» φοιτητές που ενδιαφέρονται για προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών Αρχαιολογίας και συναφών κλάδων μπορούν να απευθύνονται στον δικτυακό τόπο <<http://archaeology.about.com/library/univ/blggsa.htm>>. Εκεί, με τη χρήση λέξεων-κλειδών και με αλφαβητικού κατάλογου, μπορούν να ενημερωθούν με τρόπο εύκολο και σύντομο.

Τα Αρχαιομετρικά Νέα επημελείται ο Γιάννης Μπισακόπου